

HELENA EDVINSSON

GLOKALT BARNRÄTTSARBETE

Strängnäs kommuns
väg till internationella utbyten

STRÄNGNÄS KOMMUN

Foto: Eric Sageby

Helena Edvinsson kommer ursprungligen från Dalarna men bor sedan många år i Strängnäs och arbetar som lokal barnombudsman för kommunen.

Helena Edvinsson beskriver hur Strängnäs kommun under många år arbetat med barns rättigheter i kommunala partnerskap.

Hur allting började och vilka resultat som uppnåtts kan ni läsa om i den här boken.

DENNA PUBLIKATION ÄR FINANSIERAD INOM RAMEN FÖR DET
KOMMUNALA PARTNERSKAPET MELLAN STRÄNGNÄS OCH DAR ES SALEEM.
DET ÄR ICLD SOM STÖDGER OCH FÖRDELAR MEDEL TILL KOMMUNALA
PARTNERSKAP. VERKSAMHETEN FINANSIERAS AV SIDA.

©STRÄNGNÄS KOMMUN OCH HELENA EDVINSSON

FORMGIVNING: SUSANNE VIBORG

REDAKTÖR: ANNA SÄFLUND-ORSTADIUS

TRYCK: GRAFOMA TRYCK & DESIGN, STRÄNGNÄS 2021

HELENA EDVINSSON

GLOKALT BARNRÄTTSSARBETE

Strängnäs kommuns
väg till internationella utbyten

STRÄNGNÄS KOMMUN

AFRIKA

Innehåll

Inledning – 7

Barnkonventionen – 9

Internationellt samarbete
i Strängnäs kommun – 17

Tidslinje över Strängnäs kommuns
arbete med Globträdet – 30

Metoder för ett aktivt barnrättsarbete
med fokus på artikel 12 – 59

Utvärdering av partnerskapet – 65

Avslutning – 79

*Helena Edvinsson på seminarium
om partnerskap i Nairobi.*

Inledning

Här är boken för dig som är nyfiken på hur en kommun hittat vägar till inflytande för barn såväl lokalt som nationellt och internationellt.

Jag som lotsar dig genom Strängnäs kommuns framgångar och utmaningar är lokal barnombudsman och projektledare för kommunala partnerskap.

Ett kommunalt partnerskap innebär att en svensk kommun samarbetar med en utländsk kommun/stad i en process som båda parter är intresserade av att utveckla. Ett sådant utvecklingsarbete kan du läsa mer om längre fram i boken om Strängnäs kommun och två olika områden i Tanzania.

Boken handlar om Barnkonventionens artikel 12, om barnens rätt att uttrycka sina åsikter i frågor som de är berörda av.

Det handlar om hur Strängnäs kommun har arbetat fram metoder för att lyssna på barn och ta deras synpunkter på allvar och hur sedan dessa metoder har använts och utvecklats i internationellt samarbete.

Emboreet, Tanzania

Barnkonventionen

Det här är barnkonventionen

Barnkonventionen innehåller 54 artiklar, varav 41 sakartiklar som bestämmer vilka rättigheter som gäller för alla barn upp till 18 år i hela världen – oavsett hudfärg, kön, språk, religion, ursprung, funktionsnedsättning och ställning i övrigt. Barnkonventionen ställer krav på att barn oavsett bakgrund ska ses som kompetenta och handlingskraftiga, men att de också har rätt till stöd och skydd.

Artikel 2, 3, 6 och 12 kallas för *de fyra grundprinciperna* och de visar vägen för hur helheten ska tolkas:

2. Alla barn är lika mycket värda. Ingen får diskrimineras.
3. Barnets bästa ska alltid sättas i främsta rummet.
6. Alla barn har rätt till liv och utveckling.
12. Alla barn har rätt att uttrycka sin åsikt. Vuxna ska lyssna, beakta och återkomma till barnet med resultatet.

Barnkonventionens artiklar ger vägledning om vad som kan vara *barnets bästa*. Vad som är barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall. Beslutsfattare ska pröva detta och visa hur man kommer fram till barnets bästa. För att man ska kunna bedöma barnets bästa måste barnet ges möjlighet att framföra sina synpunkter. Först när barnets

åsikter tas med i besluten kan barnets bästa lyftas fram och sättas i främsta rummet. Det innebär inte att barnets bästa är den enda faktorn som beaktas. Barnets bästa måste dock aktivt övervägas och av beslutsunderlaget ska det framgå att barnets bästa har utretts, samt att man har tagit hänsyn till barnets bästa genom att sätta det i främsta rummet.

Rätten att ha en åsikt och få möjlighet att uttrycka den får inte vara beroende av ekonomiska resurser. Det handlar om barns rätt att efter ålder och mognad medverka vid alla avgöranden som rör deras situation och omständigheter.

Den 1 januari 2020 blev FN:s konvention om barnets rättigheter svensk lag (2018:1197) och är en *rättighetslag* som reglerar enskilda individers rättigheter gentemot det allmänna, bland annat kommunen. Det betyder att *barn är rättighetsbärare* och att det allmänna (kommunen) är ansvarigt för att ta hänsyn till och skyldigt att arbeta för att tillgodose barnets rättigheter.

Barnkonventionen kräver att vi ser till barns behov av trygghet och skydd, samtidigt som barn ska respekteras och ha möjlighet att själva påverka sitt liv. För att följa lagen måste kommunen se till att alla beslut som påverkar barn beaktar barnets bästa. Med barn menas alla människor som är under 18 år.

Prövning av barnets bästa

Artikel 3.1 i barnkonventionen slår alltså fast att barnets bästa ska sättas i främsta rummet. Därmed behöver en prövning av barnets bästa genomföras i alla beslut som direkt eller indirekt rör barn, eftersom barn är en särskilt sårbar grupp med begränsade möjligheter att vara en del av den demokratiska processen.¹

---

1. Den beskrivande texten i avsnittet. Prövning av barnets bästa baserar sig till stora delar på SKR:s skrift ”Prövning av barnets bästa – ett verktyg för styrning och ledning” (2018).

Enligt FN-kommittén för barnets rättigheter är barnets bästa:

- 1. En materiell rättighet.** Barnet har rätt att få sitt bästa bedömt och bli satt i främsta rummet när olika intressen ska vägas mot varandra.
- 2. En rättslig tolkningsprincip.** Om det finns flera tolkningsmöjligheter ska den tolkning väljas som bäst tillgodoser barnets bästa.
- 3. Ett tillvägagångssätt.** Beslutsprocessen ska belysa både de förväntade positiva och negativa konsekvenserna för barnet. Av beslutsmotiveringen ska det framgå hur hänsyn har tagits till barnets bästa.

Prövning av barnets bästa görs både i beslut som gäller enskilda barn och beslut som gäller en särskild grupp barn eller gruppen barn (alla människor under 18 år). Särskilt viktigt är det att pröva barnets bästa när beslutet kan förmodas eller riskerar att leda till försämringar för barnet/barnen.

Exempel på ärenden som gäller enskilda barn där prövning av barnets bästa ska genomföras är beslut om insatser från socialtjänsten eller avstängning av ett barn från fritidsgården. Men prövning av barnets bästa ska även finnas med i underlag till beslut som indirekt berör enskilda barn, till exempel beslut om försörjningsstöd eller andra insatser från socialtjänsten gentemot vuxna i barns närhet.

Exempel på frågor där barnets bästa behöver prövas gällande grupper av barn eller barn i allmänhet, är organisatoriska förändringar i en skola/kulturskolan, ombyggnad av en förskolas utemiljö, anläggandet av nya ytor och lokaler för kultur- och idrottsverksamhet, förändringar i trafikmiljön, start av en ny fritidsgård, planering av ett nytt bostadsområde samt förändringar i regelverk/policys eller dylikt för bidrag, stöd eller insatser från kommunen. Till skillnad från beslut som rör enskilda barn, fattar alla nämnder och kontor/avdelningar olika former av beslut som rör grupper av barn eller barn i allmänhet.

En fullständig prövning av barnets bästa bör innehålla följande underlag:

1. Lagstiftning som reglerar frågan som ska prövas
2. Relevanta artiklar ur barnkonventionen (lagen)
3. Aktuell forskning och aktuella teorier
4. Synpunkter från beprövad erfarenhet
5. Synpunkter från barnet/barnens sociala nätverk (om det är relevant)
6. Synpunkter från barnet/barnen det gäller

Prövningen av barnets bästa sker i två steg. Först görs en utredning som visar vad som är barnets bästa i det aktuella fallet, med vägledning av barnkonventionens artiklar. Sedan tas beslut i frågan, där barnets bästa utgör en del av beslutsunderlaget. Om beslutet går emot barnets bästa, ska kompenserande åtgärder övervägas och planeras på kort och lång sikt. Beslutsprocessen ska vara transparent och dokumenteras.

I beslutsprocessen och prövningen av barnets bästa är det viktigt att förstå kopplingen till artikel 12 i barnkonventionen, barnets rätt att få säga sin mening och få den beaktad i förhållande till ålder och mognad. Barnets åsikt bidrar med *barnets perspektiv* på frågan. Det ska vägas mot vuxnas *barnperspektiv* i bedömningen av barnets bästa, det vill säga vad vuxna anser vara det bästa för barnet i det aktuella fallet. När vi prövar barnets bästa genom att väga in barnkonventionens artiklar i beslutsunderlaget enligt ovan, arbetar vi med ett *barnrättsperspektiv*.

Tidig tillämpning i Strängnäs

Ett konkret exempel på prövning av barnets bästa är när en ny lekplats skulle byggas i centrala Strängnäs vid Mälarens strand där många män-

niskor passerar. Vid den tiden, i början av 2000-talet var det tjänstepersoner och politiker som beslutade hur allmänna platser skulle se ut. Jag fick av en slump veta att kommunens tjänstepersoner skulle beställa en båt som lekutrustning. En politiker hade förhandlat med ett av företagen i kommunen och kommit överens. Jag sökte upp den ansvarige politikern och förklarade att barn är betydligt bättre experter på att leka än vad vuxna är. Barnen vet vad de tycker är roligt!

Med ett visst motstånd tog politikern tillbaka uppgårelsen om att placera en båt på lekplatsen.

Mitt första stora uppdrag att föra dialog med barn startade. Barn mellan 6 och 10 år från en av Strängnäs skolor var med. De fick i uppdrag att rita vad som var roligt att leka, det som kunde vara spännande, kittlas i magen eller till och med vara kusligt. Barnen beskrev vad teckningarna föreställde både fantasier som virvelvindar, spökhäus och flygande ballonger såväl som rutschkanor.

Men de ansvariga tjänstepersonerna och politikerna i kommunen var skeptiska. Ska barn bestämma hur en lekplats ska se ut? Vad vet barn om säkerhet och EU-regler?

Jag kallades till möte med ett företag som säljer utrustningar till lekplatser. Där fick jag en uppläxning om hur viktigt det var att göra lekplatser säkra så att barn inte skadar sig. Det var tydligt att det fanns en okunskap om att ha dialog med barn. En dialog innebär inte att barnen får hela ansvaret.

På kartan över området ritade en arkitekt in de lekredskap som barnen föreslog. Så blev det investeringsstopp i kommunen, budgeten var inte i balans och alla extra utgifter fick läggas på is. Det tog flera år innan kommunens ekonomi var bättre och investeringar kunde genomföras. Barnen som deltagit tidigare hade hunnit börja högstadiet. Men processen sattes igång, vilka lekredskap som skulle placeras på platsen var redan beslutat.

Till invigningen kom barnen som varit med från start trots att de inte lekte på samma sätt längre. Idag är det fortfarande Strängnäs kommuns mest välbesökta lekplats.

Metoder i Strängnäs

Strängnäs kommun bedriver sedan länge ett aktivt arbete med att implementera och arbeta i enlighet med barnkonventionen. Redan i december 1996 beslutade kommunfullmäktige att godkänna en handlingsplan för hur intentionerna i FN:s konvention om barnets rättigheter skulle omsättas i praktiken.

Sedan 2010 har Strängnäs kommun inrättat en tjänst som lokal barnombudsman på halvtid. Denne ansvarar för att samordna, driva på och utveckla kommunens arbete med barnrättsfrågor. Tjänsten kompletteras med en halvtid för att samordna Strängnäs kommuns ungdomsråd (SKUR). Detta består av ungdomar från 13 år och den övre gränsen går vid 26 år. Ungdomarna som vill vara med representerar inte någon skola eller något geografiskt område utan deltar av intresse. De träffas varje månad på stormöte och väljer sedan vilka frågor de vill driva. Det kan vara allt från olika aktiviteter för ungdomar i kommunen, till föredrag och debatter. Ungdomsrådet har regelbundet kontakt med politiker och tjänstepersoner för att diskutera vad som händer i kommunen, och uttrycker sina åsikter i frågorna.

Innan det inrättades en tjänst som lokal barnombudsman hade jag, som innehar tjänsten och här beskriver processen, arbetat i många år som dramapedagog i kommunen. I det yrket är ett fokusområde att få deltagarna att känna att de duger, att de har något att förmedla, likaväl som att stärka gruppen. Många övningar handlar om gruppdynamik, att våga lita på andra och våga agera. Det kan liknas vid att våga stå upp och säga sin mening.

Den erfarenheten har varit en ledstjärna då metoden för inflytande hos barn och ungdomar har utvecklats.

I mitt uppdrag som lokal barnombudsman ingår det att hämta hem ny kunskap i barnrättsfrågor till kommunen. Det görs bland annat genom att kommunen deltar i ett regionalt nätverk för barnrättsfrågor. Strängnäs kommun tillsammans med sex andra kommuner i Stockholmsområdet och en representant för Rädda Barnen, träffas regelbundet för att utbyta erfarenheter och lära av varandra angående barnets

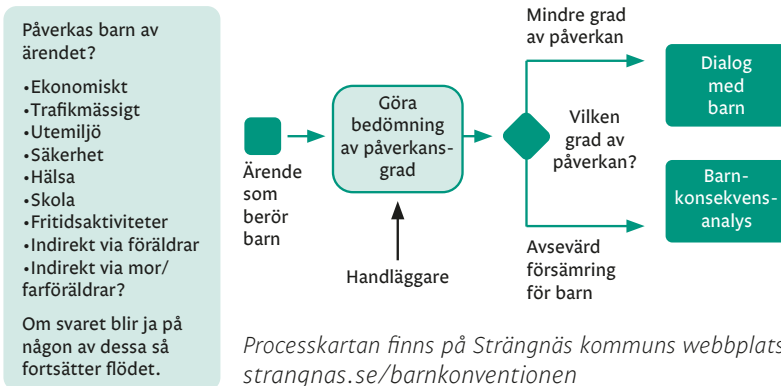
rättigheter. Nätverket har träffats sedan 2013 två gånger per termin. En gång träffas tjänstepersoner från varje kommun med ansvar för barnrättsfrågor och nästa gång träffar de också en ansvarig politiker från varje kommun. Värskapet byts ut för var gång och den kommun som är värd får visa upp goda exempel på hur barnets rättigheter tas tillvara.

Strängnäs kommun deltar både i nationella och internationella utbytesprojekt. Såväl i det regionala nätverket som i de internationella projekten ingår både förtroendevalda och tjänstepersoner.

Strängnäs kommun har metoder och verktyg, samt ett stödsystem som ger alla delar av förvaltningen möjlighet att hämta in synpunkter från barn i alla typer av ärenden.

På varje kontor och på kommunstyrelsens avdelningar finns en tjänsteperson som har i uppdrag att stödja chefer, kollegor och förtroendevalda i arbetet med barnkonventionen och vid prövning av barnets bästa. Dessa tjänstepersoner bildar tillsammans med den lokala barnombudsmannen kommunens interna barnrättsnätverk.

De metoder för att pröva barnets bästa som beskrivs finns återgivna i processkartan och andra dokument på kommunens webbplats. En processkarta beskriver steg för steg hur handläggare i kommunen ska göra prövningar för barnets bästa. Med anledning av att kommunen aktivt engagerar sig i internationella utbyten i barnrättsfrågor är processkartan även översatt till engelska.

BIENVENIDOS A NOSOTROS!

أهلاً بكم

MÏR SE VINI TE NÈ!

BEMVENIDO A NOS!

WELKOMMEN BEI UNS!

VÄLKOMNA

TILL OSS

WELCOME TO

*Skolorna välkomnade
flyktingarna på olika sätt.*

Internationellt samarbete i Strängnäs kommun

Mötesplats Strängnäs

1988 fick Strängnäs kommun plötsligt femhundra asylsökande som flyttade in i det före detta sjukhusområdet Sundby. Det blev en stor förändring i samhället och många invånare uttryckte negativa åsikter om de tillfälliga gästerna. En lärare hade haft kontakt med en förening som då hette Globteatern och som jobbade med föreställningar för barn om livsvillkor för människor i olika världsdelar.

Föreningen blev tillfrågad om de kunde hjälpa kommunen att komma tillrätta med den negativa attityden. Under ett år turnerade gruppen i samtliga skolor och förskolor med föreställningar som var anpassade till olika åldersgrupper. Samtidigt bodde de tre medlemmarna i området som då blivit en flyktingförläggning.

Under resans gång kläcktes idén att bjuda alla flyktingar på en välkomstfest, och projektet ”Mötesplats Strängnäs” föddes.

Skolorna förberedde olika slags uppträdanden för att hälsa gästerna välkomna till vår kommun. Den 30 maj 1989 hade den stora inomhusarenan Mälarforum ställts i ordning för publik och framträdanden.

Alla klasser i kommunen kom till Mälarforum i Strängnäs på olika sätt. Landsbygdsskolorna kom med traktor och flak, någon skola kom med båt, några kom med buss, flera skolor samlades i centrum och tågade över bron som var smyckad med flaggor från många av de länder som var representerade i förläggningen på andra sidan vattnet.

Hela samhället ställde upp, frivilligorganisationer hjälpte till att dela ut lunch till alla barn och bistod med sjukvårdsutrustning.

- 1. Barnen från skolorna i Strängnäs på väg till Mälarderfvaforum.*
- 2. Sexåringarna välkomnade de nyanlända med egentillverkade maracas*
- 3. En skola anlände med traktor och släp.*

När alla var samlade inne i arenan kom de femhundra flyktingarna med slagverkare i täten in i arenan och ett öronbedövande jubel utbröt!

Det blev en dag med sång, musik, teater och poesi som ingen medverkande glömmer.

Sedan dess har Strängnäs kommun samarbetat med föreningen Globteatern som så småningom blev Globträdet/ Globetree.

2

3

Globträdet

Globträdet är en organisation som skapar mötesplatser där artister, forskare, politiker, lärare och andra vuxna möter barn på barnens villkor kring världens framtidsfrågor. Globteatern, sedermera Globträdet, bildades på sjuttioalet och har sedan dess inbjudit barn och vuxna till lokala och internationella möten, som alltid har fokus på Barnkonventionen och Agenda 21 som utvecklats vidare till Agenda 2030 – De Globala Målen. Globträdet har fått utmärkelser för sitt engagerade arbete med att föra samman olika yrkesgrupper, med att lyssna och lära av barn och ge plats för barns påhittighet och skaparkraft. En speciell utmärkelse är *UNEP Global 500 Roll of Honour Award*. UNEP, *United Nations Environment Programme*, är FN:s miljöprogram med huvudkontor i Nairobi, Kenya. Globträdet är ackrediterad organisation till UNEP och har ECOSOC status. ECOSOC är ett av FN:s huvudorgan och behandlar frågor om människors ekonomiska, sociala och kulturella villkor. ECOSOC ansvarar för FN:s kontakter med icke statliga aktörer.

Framtidsskepp = barnkonventionen på ett kreativt sätt

Vad är viktigt för framtiden? Globträdet ställer den frågan till barn genom intresserade lärare på olika skolor i Sverige och i övriga världen. Svaret på det gestaltas i ett Framtidsskepp, en tredimensionell skulptur som tillverkas av barn i en klass eller ibland i hela skolan. Det arbetet kan ta någon månad, från det att barnen är överens om hur skulpturen ska se ut tills den dag den blir färdig. Varje medverkande skola tar med sig sitt bidrag till den plats där Framtidsskeppet ska byggas. Skulpturerna placeras ut och sedan får barnen tänka ut hur alla bidrag kan knytas ihop och på vilket sätt de hör ihop. Så börjar bygget av Framtidsskeppet.

Barnkonventionens betydelse för barnen är temat, jämte Agenda 2030 – de Globala Målen. När barnen bygger Framtidsskepp ska de känna till dessa två dokument, så att de själva kan komma fram till vilka symboler som de tycker är viktiga för framtiden.

Under ett dygns processande jobbar barnen i omgångar med att få ihop alla delar till en helhet. Sedan presenteras Framtidsskeppet för politiker och beslutsfattare som konkret får kliva in i barnens visioner om framtiden. Det mötet har många politiker vittnat om som ett oförglömligt minne.

I Strängnäs byggde barn ett Framtidsskepp år 2001 i den lokal där kommunfullmäktige hade sina möten. När ledamöterna kom lotsades var och en in i Framtidsskeppet av ett av barnen. Politikerna fick ta med sig ett personligt föremål som symboliserade något betydelsefullt. På mötet fanns det sedan symboler för framtiden som både barnen och politikerna hade valt.

Många barn från kommunens olika skolor har varit med om att bygga Framtidsskepp, både i Sverige och utomlands. Vid alla dessa tillfällen fanns det någon symbol med, som illustrerar det som barnen ville att beslutsfattare ska värna om i framtiden.

Children's Meeting Place

När Globträdet tilldelades FN:s utmärkelse *500 Rolls of Honour Award* fick de ett speciellt uppdrag av FN:s miljöprogram UNEP i Nairobi. Att etablera och driva en mötesplats på FN-området där barn och världens beslutsfattare samtalar om det som är viktigt för barn. 250 barn från sex länder deltog i invigningen den 21 september 2001. Mötesplatsen är belägen vid ett stort vackert akacieträd. FN:s dåvarande generalsekreterare Kofi Annan gratulerade världens barn med orden ”I Afrikanska byar har trädet också en djupare mening, en plats där människor möts och samtalar om det som är viktigt för hela byn. Det här trädet på Förenta Nationernas område är nu en plats där ni och era vänner i världen kan förmedla era drömmar, oro och förslag inför framtiden.”

Detta var starten till *Children's Meeting Place*.

När Strängnäs kommun inbjöds att delta i invigningen av *Children's Meeting Place* i Nairobi frågade vi en lärare i Mariefreds skola om där fanns två elever som kunde delta. Två flickor i årskurs 5 valdes ut. Vår

resa skulle ske den 13 september 2001 men ingen glömmer terrorattacken i New York den 11 september det året. En av flickorna fick inte åka med då föräldrarna var oroliga för fler terrorattacker. En elvaåring och en flicka från gymnasiet åkte med som planerat.

Elvaåringen klarade det galant men erfarenheten har visat att det är en fördel med äldre ungdomar som behärskar engelskan bättre.

Efter invigningen deltog Strängnäs kommun i flera möten på *Children's Meeting Place*. Erbjudande om att få åka med gick i första hand till det dåvarande ungdomsrådet. Urvalet av ungdomar i rådet som skulle följa med gjordes i olika steg. Några år senare förändrades urvalsprocessen så att de ungdomar som var intresserade fick skriva ett brev och förklara varför de ville delta. På det viset fick vi ett engagemang redan från start.

Under ett antal år har Strängnäs kommun deltagit på möten i Nairobi mellan barn/ungdomar och ministrar, borgmästare, ambassadörer, politiker och kommunchefen från många olika länder.

Deltagande ungdomar berättar

Här kommer ungdomars egna berättelser i avsnitten som beskriver resor till både Kenya och Tanzania. Upplevelserna speglar hur de påverkades av en medial bild av kontinenten, som präglades av svält och svåra livssituationer. Kunskapen om länderna var begränsade vid avresan men berättelserna visar att perspektiven ändras när människor från olika kulturer möts.

För oss var det viktigt att beskriva röster från deltagande ungdomar i Tanzania. Pandemin som pågick när boken skrevs påverkade resorna och därmed möjligheter att få med deras berättelser.

---

1. Klaus Töpher, chef för UNEP och Kajsa Dahlström, ordförande för Globträdet inviger.

2. *Children's Meeting Place*.

Skulpturen som hänger i en kastanj vid Barnens Mötesplats i centrala Strängnäs tillverkades av en lokal konstnär. En av skolorna i kommunen gjorde förlagan, en vit och en brun hand i gips som symboliserar det barnen tyckte var viktigt för framtiden.

*Barn från olika skolor träffades senare och enades om texten:
»Om alla vore vänner skulle det inte bli några krig.
Vi barn i Strängnäs kommun 2004.«*

En motsvarande skulptur med engelsk text placerades på trädet vid Children's Meeting Place på FN i Nairobi.

CATRIN SETTERBERG – mellanstadiet

Jag kommer aldrig glömma när vi hälsade på i kåkstäderna. Jag trodde att jag skulle komma till misär och massor av ledsna barn. Det jag fick uppleva var absolut extremt fattiga förhållanden men även en otrolig glädje och tacksamhet för det de ändå hade. Uppfinningsrikedomen med materialen som användes i skolan var också inspirerande.

Under själva invigningen av barnens mötesplats var det också en sådan otrolig upplevelse att se så många barn samlade från så många olika länder och bakgrunder.

Det gav mig verkligen perspektiv på livet. Jag kände där ifrån och framåt att jag vill finna ett sätt att göra världen bättre för barn. Jag fick hjälp med att stödja ett fadderbarn direkt efter resan då det var det jag kände att jag kunde göra som 11åring. Efter det har jag arbetat som volontär både i Sydafrika och på flyktingboenden i Sverige med just barn samt varit kontaktfamilj. Resan satte igång en brand i mig att hjälpa och att som vuxen se och lyssna på barnen och jag vet att detta kommer fortsätta att genomsyra mitt liv.

LISA JISEI – gymnasiet

Jag minns barnhemmen för barn med hiv starkt. Då var känslan att de här barnen kommer att dö, något jag vet idag inte alls var sant. Men där och då kändes det så.

Nu har jag ju ett barn med hiv adopterat från Sydafrika. Så givetvis har det präglat mig. Däremot har resan från vad jag tänkte då om Afrika som kontinent förändrats enormt. Min bild av västvärlden har förändrats och min bild på hiv. Det var inte så att jag kom dit och lärde mig massa som levde kvar. Snarare att jag åkte dit och fick en ögonöppnare som sen fick mig vetgirig att förstå det jag sett.

HANNAH JARL – gymnasiet

Jag träffade bland annat några döva barn under tiden i Kenya som jag kom att spendera ganska mycket av tiden med. Efter studenten utbildade jag mig till teckenspråks- och dövblindtolk. Tanken på detta hade nog inte kommit utan mitt möte med de här barnen.

ANNE-LI KLEINSCHECK – gymnasiet

Under denna resa träffade vi många fina människor. Det var fantastiskt att få lära sig hur mycket vi hade gemensamt oberoende om vi var från Kenya, Tanzania, Uganda eller Sverige. Vi funderade på samma saker bland oss jämgamla. Jag fick särskilt bra kontakt med en från Kenya som heter Philip. Vi hade mycket gemensamt. Om vi bortsåg från religion, geografiskt läge, kultur, etnicitet, socioekonomiskt läge och språk så var vi otroligt lika. Det var fantastiskt att träffa någon under så kort tid från en värld som skiljde sig så åt från min egen och känna sig så förstådd och förstå. Philip är fortfarande en nära vän till mig såhär nästan 16 år senare.

Den resan la till stor del grunden för min uppfattning om världen, mitt val av studier samt vad jag anser rätt och fel. Det var mitt första möte med fattigdom, faktisk fattigdom. Jag hade förvisso sett det i utkanten av staden i Thailand där jag hade varit fyra år tidigare på charterresa. Men jag hade inte pratat med människorna, jag hade inte gått bland deras hus. Men det gjorde jag i Kenya. Jag förstod även varför någon kan stjäla, bara för att kunna försörja sin familj. Jag fick förstå vad fattigdom kan göra med människor. Jag fick förstå att det i praktiken är skillnad på människor och människor, hur mycket vi än inte vill att det ska vara så.

MAJA PARNEGÅRD – gymnasiet

Att tidigt i livet få möjlighet att se och komma nära människor som levde ett liv så olikt mitt eget liv på grund av ekonomisk standard och kultur var oerhört lärorikt. Att vara på plats och se samt att få möjlighet att träffas var oerhört lärorikt. De kulturella skillnader gick verkligen att ta på. Mötet gjorde att det blev så mycket mer verkligt än att läsa om, se dokumentärer och liknande. Att faktiskt se och uppleva det med egna ögon gav mig verkligen ett perspektiv på hur olika förutsättningar vi har beroende på var vi föds. Det är något jag sedan dess reflekterat över ofta.

ELIN ERLANDSSON – högstadiet

Minnena är många men det jag nog kommer ihåg tydligast är snarare den känsla jag fylldes av där. Oavsett vissa språkförbistringar (möjligtvis från min sida framförallt) så möttes man alltid av glädje, värme och ett leende från alla deltagare på Children's Meeting Place. Oavsett ålder, nationalitet, inkomstnivå, religion, utbildningsnivå eller kön bemötte andra mig, liksom jag dem, som en jämlike. Det är inget annat än fint. Det lade nog lite grund för hur jag ser på samhället, och världen i stort, hur jag tar mig an nya uppgifter, nya kulturer och alla människor jag möter på vägen. Fördomar lades åt sidan och jag ser sällan hinder utan snarare möjligheter, upplever nyfikenhet men med respekt när jag möter människor med annan bakgrund än jag själv. Det är en egenskap som jag håller hårt i för den ger bara fördelar och lycka i livet.

Children's Meeting Place/ Barnens Mötesplats i Strängnäs

Utanför Kulturhuset Multeum i Strängnäs står ett pampigt kastanje-träd. Inspirerat av *Children's Meeting Place* på FN i Nairobi invigdes det år 2004 till Barnens Mötesplats, med ett Framtidsskepp inomhus. Kommunstyrelsens politiker hjälpte barnen att färdigställa det. Kommunstyrelsens ordförande klättrade upp på stegen för att få fast de delar av Framtidsskeppet som skulle förankras i taket. Andra politiker som ställde upp löste problem med hur barnens instruktioner skulle genomföras så att Framtidsskeppet blev enligt barnens önskemål.

Vid invigningen deltog två borgmästare från Uganda och två lärare från Kenya.

De gästerna hade tidigare suttit under trädet i Nairobi tillsammans med barn från Strängnäs och andra delar av världen.

När invigningen var avslutad beslutade en grupp barn att en av skulpturerna som Framtidsskeppet var sammansatt av skulle bli symbol för Barnens Mötesplats. Det var en vit och en brun hand som höll i varandra med texten ”Om alla vore vänner skulle det inte bli några krig. Vi barn från Strängnäs kommun 2004”. Skulpturen placerades uppe i kastanjeträdet, och där sitter den än.

Varje vår när kastanjerna blommar bjuds barn in som experter för att svara på kommunalrådets frågor. Situationen är den omvända, politikerna ska ställa frågor som är aktuella för dem till barnen, som får svara i egenskap av experter på att vara barn. Före mötet får barnen frågorna så att de hinner förbereda sig. Alla sitter sen på filtar i gräset under trädet och diskuterar. När mötet är slut tackar politikerna barnen för deras förslag och nya idéer.

Tidslinje över Strängnäs kommuns arbete med Globträdet

- 2022** – FN:s miljö 50-årsjubileum.
- 2019** – Framtidsskeppet och avslutningsceremonin, UNEA4, Nairobi.
- 2015** – Planering Barnes Mötesplats FN, Nairobi, Kenya.
- 2008** – Invigning Barnens Mötesplats Europeiska kommissionen, Bryssel, Belgien.
- 2006** – VM i Samarbete, Stockholm.
- 2004** – Invigning Barnens Mötesplats, Multeum, Strängnäs.
- 2002** – Framtidsskepp i Globen.
- 2001** – Invigning Barnens Mötesplats FN, Nairobi, Kenya.
- 2001** – Framtidsskepp byggs i lokalen där Kommunfullmäktige har sitt sammanträde, Strängnäs.
- 2000** – 2nd World Water Forum konferens, Haag, Holland.
- 1998** – Framtidsskepp Globen, Stockholm. FN:s general-sekreterare Kofi Annan deltog.
- 1996** – Framtidsskepp Palladium, Stockholm.
- 1994** – Framtidsmöte Noordwijk, Holland.
- 1993** – Mälarting, Blå Hallen, Stockholm Stadshus.
- 1993** – Europarådet, Strängnäs projekt tas med i boken *Tackling Racism and Xenophobia*.
- 1992** – Blå Vågen, Gärdet, Stockholm.
- 1990** – Framtidsmöte, Stockholm Konserthus.
- 1989** – Mötesplats Strängnäs. 3 500 barn deltog. Projektet pågick i 9 månader.
- 1989** – Tackling Racism and Xenophobia, konferens, Europeiska Rådet, Berlin, Tyskland.

Ordförande i kommunfullmäktige inviger Barnens Mötesplats i Strängnäs.

Ett av bidragen till invigningen.

En skola gjorde en gemensam bild av vad alla barn behöver

Exempel från Barnens Mötesplats: hur får man nya kompisar och vem ska man fråga?

En av frågorna som politikerna har ställt till barnen handlar om integration. Hur träffar ni nya kompisar? I skolan finns flera tillfällen för barn att leka tillsammans men inte på fritiden.

Barnen var överens om att det finns många ställen att leka på i kommunen men att alla inte vet var de finns. Där och då bestämdes att tillverka en barnkarta.

Under sommaren fick barnen på fritids berätta vilka roliga platser de lekte på. Det var färdiga lekplatser såväl som spännande cykelbanor i skogen. Vid höstterminens start samlades politiker och tjänstepersoner med olika ansvar i en buss, som åkte runt i kommunen och plockade upp barn i kommundelarna. Barnen visade vilka ställen de gillade att leka på. GIS-ingenjörer tog sedan över och med barnens hjälp fick Strängnäs-kartan ett nytt utseende. Nu finns symboler för barnkartan som barnen tagit fram tillsammans med ingenjörerna, och där kan man lätt hitta tips på olika platser för lek.

Ett år senare ville kommunalråden ha förslag på hur de kunde bli bättre på att lyssna på barn. Barnen svarade att de ville ha möjlighet att fråga om saker men inte visste vem man ställde sin fråga till.

Då skapades Barnens Frågelåda på kommunens webb, där barn numera kan ställa alla sorters frågor och där jag som barnombudsman ser till att de får svar.

-
1. *Barnens Mötesplats i Strängnäs.*
  2. *Elever ger synpunkter på barnkartan.*

1

2

Kommunalt partnerskap med Tanzania

Med inspiration av Globträdet och Barnens Mötesplatser startade Strängnäs kommun sitt första kommunala partnerskap med ett massaj-distrikt i norra Tanzania. I Strängnäs fanns en vänortsförening som sedan många år verkat i byarna i distriktet, främst genom missionärsarbete. Ett vänortsavtal fanns redan, och 2006 startade det första utbytet som handlade om elevdemokrati.

Kommunalt partnerskap ska bidra till ökat medborgarinflytande genom att stärka lokala och regionala, politiskt styrda organisationer inom något eller några av följande kärnområden: Jämlik/rättvis och inkluderande behandling, deltagande och delaktighet, transparens och insynsmöjligheter och möjlighet till ansvarsutkrävande.

I ett partnerskap ska båda länderna utse en projektgrupp som kan verksamheten som partnerskapet ska utveckla, och varsin styrgrupp i vilken en politiker från majoriteten och en politiker från oppositionen ska ingå. I styrgruppen ska det också finnas en chef eller ansvarig för verksamheten. En projektledare från respektive land ingår i partnerskapet och deltar i båda gruppernas resor.

Massajerna kommer till Strängnäs

Två flickor, två traditionella ledare och en projektledare besökte Strängnäs under en vecka i maj-juni 2006. De traditionella ledarna representerade varsin by i ett massajdistrikt. En traditionell ledare utses av *the Council of Elders*, som grundar beslutet delvis på den utvaldas familjebakgrund där bevarande av traditionella lagar, normer och etik värdesätts. Dessutom ska personen vara pålitlig och redo att hjälpa andra och vara en bra beslutsfattare.

Projektledaren från området i Tanzania var politiker och kunde engelska.

Förutom att besöka elevråd på skolor deltog gruppen i ungdomsrådets möten och fick vara med när politiker träffade barnen under trädet på Barnens Mötesplats.

Det var intressant att i skolans matsal iaktta hur de traditionella ledarna lade flera rätter varav två olika sorters soppor, i samma djupa tallrik och åt allt i en enda salig röra.

Deras livsvillkor är sådana att det handlar om att bli mätt, inte att det ska se snyggt ut på tallriken.

VM i samarbete

I juni 2006 arrangerade Globträdet VM i samarbete i Stockholm, där barn och vuxna från många länder gick i parad från fyra väderstreck och samlades vid Riksdagshuset. Strängnäs kommun deltog tillsammans med partnerskapsgruppen från Tanzania. Utanför riksdagshuset samarbetade barnen med att bygga ett Framtidsskepp med skapelser som kom från respektive land/stad och som symboliserade något de var stolta över.

Barn från Strängnäs hade under våren arbetat tillsammans med en konstnär som illustrerade vad barnen var stolta över i kommunen. Resultatet blev en skulptur med formen av en fotboll, där delarna i bollen var bilder på det barnen ville visa.

Gruppen från massajdistriktet bidrog med en skulptur föreställande en familj med en ko, eftersom boskap är det som massajerna försörjer sig på. Några av de svenska ministrarna och riksdagsledamöterna deltog i en visning guidad av barnen runt Framtidsskeppet som stod färdigt framför Riksdagshuset.

Politikerna fick veta vad barnen var stolta över och vad de ville att regeringen skulle tänka på inför framtiden.

Strängnäsgruppens första besök hos massajerna

En grupp ungdomar, två flickor och två pojkar som alla hade erfarenhet av elevråd och ungdomsråd, blev lottade att vara med på den första resan till Tanzania. Två politiker var utsedda av kommunstyrelsen, en från majoriteten och en från oppositionen, enligt de riktlinjer som ICLD, dåvarande Sala-Ida, har. Projektledaren och skolchefen deltog också.

Kontrasten till livet i Strängnäs var ofattbar. Barnen bodde i hyddor gjorda av koskit blandad med lera. Många flickor gick inte i skolan utan de behövdes hemma i byn för att passa småsyskon och hämta vatten. Pojkarnas arbete var att vakta boskapen och försöka hitta bete och vatten. Vänortsföreningens engagemang var att borra brunnar och förse byarna med vatten.

Det var långt från vardagen i vår kommun och oförglömliga minnen för alla deltagare.

Barnens Mötesplats

Under de dagar vi tillbringade i distriktet åkte vi runt i olika byar och hade möten under ett träd i närheten av de platser där ledarna träffades. Träden är viktiga mötesplatser i många kulturer för de ger skugga och många människor kan samlas där.

Eleverna i den lokala skolan hade förberett frågor som de ställde till ledarna under trädet. Barnens Mötesplats invigdes i flera byar i distriktet.

Barn från olika skolor och förskolor i Strängnäs hade skickat med hälsningar till barnen i Tanzania. Det var banderoller och annat som vi hängde upp i respektive träd.

Starten på partnerskapet blev möten vid träden mellan ledare och barn och sedan skulle elevråd inrättas på de *primary schools* som fanns i byarna.

Ett elevråd består av två representanter från varje klass, barn som röstats fram av sina klasskamrater. Eleverna träffas regelbundet och har en vuxen person med som stöd, det kan till exempel vara en av lärarna på skolan. I elevrådet diskuteras olika frågor som barnen i klasserna vill lyfta. Resultatet av diskussionerna ska lämnas vidare till rektor eller någon annan ansvarig.

-
1. Skulpturen visar vad barnen i kommunen är stolta över och skapades i samband med projektet VM i samarbete.
  2. Children's Meeting Place i Emboreet.

1

2

Samling vid Children's Meeting Place i en by i Simanjiro.

Möten mellan unga som skapar oförglömliga minnen.

Svenska politiker från majoritet och opposition gör ett gemensamt uttalande om barns rättigheter.

Kommunstyrelsens ordförande är med på rasten.

MATILDA JOHANSSON – gymnasiet

Jag skulle påstå att den här resan är en av de upplevelser som påverkat mig mest i livet och jag är oerhört tacksam över att jag fick möjligheten att delta!

Ett exempel är att jag valde att studera Globala utvecklingsstudier på Göteborgs universitet. Jag är övertygad om att detta intresse härstammar från mina upplevelser 2006. Världen är superkomplex i många avseenden, men även förvånansvärt okomplicerad om man tänker på hur enkelt det är att skapa vänskapsband och kulturell förståelse om viljan finns!

Upplevelserna ökade även mitt intresse för andra kulturer generellt. De synliggjorde olikheter, men framför allt likheter som finns, trots olika kulturer. Jag har sedan dess aktivt sökt mig till situationer och arbetsplatser där jag fått omges av människor med olika bakgrund och jag har en stark tilltro till vikten av möten mellan människor och att vi genom dem alltid kan lära något av varandra.

Sedan vet jag att projektet 2006, där en delegation från Tanzania först besökte Strängnäs, påverkade så många fler än mig. Det påverkade även dem runt omkring mig; min familj och mina vänner. Jag övertygad om att projektet alltså påverkade och berörde betydligt fler än enbart oss som var direkt involverade, det tycker jag är viktigt att ha i åtanke om man diskuterar värdet av den här typen av utbyten. Det skapas ringar på vattnet!

RASMUS IVEHULT – högstadiet

Efter en regnig och stormig natt besökte vi en skola i Tanzania och efter att dagen på skolan var slut så spelades det fotboll på en stor lerig plan. Jag minns hur man halkade runt, skrattade och pekade på varandra samtidigt som man såg till att den som ramlat var ok. Jag hade lera över hela kroppen och i skorna, till slut tog jag av mig skorna och spelade vidare.

När vi senare kom hem upptäckte jag ett stort sår på min tå. Där jag idag har ett stort ärr till minne av den dagen.

Jag tog med mig världsbilden därifrån och har på så vis kunnat vara mer positivt inställd till min tillvaro.

LISA GUSTAFSSON – högstadiet

Jag hade redan ett intresse för människor och olika kulturer innan resan men det blev ännu större efter den. Upplevelserna gav mig nya perspektiv som jag har med mig än idag. Jag skulle vilja säga att jag tack vare resan valde att studera Samhällsprogrammet med global inriktning på gymnasiet och det ledde i sin tur till att jag läste Afrikalinjen på Birka folkhögskola ett par år efter studenten. Jag har som vuxen gjort flera resor på egen hand till Östafrika och är evigt tacksam att jag fick åka på min första resa dit med er 😊

SEJLA ALAGIC

Ett starkt minne jag har är när vi besökte en by i Tanzania där det bodde massajer som välkomnade oss med vacker dans och musik. Jag har ett halsband kvar som minne som jag fick då.

Resan vi gjorde påverkade mig något enormt. Jag minns att jag bestämde mig för att aldrig bryta en blyertspenna. I en av byarna vi besökte krävdes det att barnen hade en penna för att börja skolan. Men i vuxen ålder har resan vi gjorde påverkat mig på ett så positivt sätt att jag bland annat har en vision om att åka till Kenya och Tanzania med mina barn och man för att bland annat uppleva en safari.

Resan vi gjorde har alltid funnits med mig sen vi kom tillbaka. Jag pratar än idag om den. Resan är en del av den person jag är idag och jag är så tacksam att jag fick uppleva den. Att i så tidig ålder få förståelse och se hur människor lever olika, har också bidragit till att jag valt ett yrke där jag får arbeta med barn. Våra barn är vår framtid precis som Globträdet lärde oss.

Elevråd i byarna

I tio års tid fortsatte Strängnäs kommun att söka och få bidrag från ICLD för kommunalt partnerskap i syfte att upprätthålla kontakten med en av massajbyarna i distriktet. Fokus flyttades till denna by så att man kunde utveckla en modell för inflytande på en enskild skola som andra skolor i byarna kunde ta efter.

Elevråden fungerade till sist, de visade upp sina protokoll och beskrev vilka frågor de tog upp i rådet. Ett exempel var att få tillgång till mer dricksvatten för de barn som bodde kvar på skolan.

Problemet med utbytet var att ledande personer i byarna byttes ut och projektet tog då ett eller två steg tillbaka. En utmaning var också att hålla kontakt med projektledaren. Internet fanns ibland, mobilerna fungerade inte alltid och språket var ytterligare ett hinder. Lösningen var att ha några extra dagar till förfogande under resan, så att logistiken kunde lösas på plats.

Även det var en ny lärdom för oss svenskar, hos oss ska allt planeras tidsmässigt in i minsta detalj. I massajbyn kom ledarna i sakta mak och plötsligt kunde mötet börja.

Ett enkelt sätt att lösa problem

I Strängnäs hade barn och ungdomar mött politiker årligen mellan år 2000 och 2010 i något som kallades Barn- och ungdomskongress.

Detta var ett traditionellt möte, där barn från olika skolor samlades i kommunhusets största sal för att träffa politiker och diskutera med dem.

Inför varje möte förberedde sig de unga genom att skicka in frågor de ville diskutera. Varje nämnd utsåg två politiker som skulle representera sin nämnd. Tjänstepersoner fanns också på plats. Dagen när alla möttes var väldigt trevlig, många politiker ville gärna diskutera med barnen i olika grupperingar beroende på vilken fråga som var aktuell. Men barnen fick inte alltid svar på sina frågor. Ibland kom frågor som inte riktigt hörde hemma i den närvarande politikerns ansvarsområde. Flera gånger kom svaret ”vi tar med oss frågan” från politikerna.

I en av massajbyarna hade barnen på liknande sätt förberett frågor och utanför skolan hade hela byn samlats. Det var de politiska ledarna, skolansvariga och föräldrar.

Barnen ställde sina frågor och mötets ordförande kunde peka ut den som hade ansvaret så barnen fick svar på frågorna direkt.

Vilken enkel lösning! I vår kommun går det inte att samlas på samma sätt men deras enkla lösning gav upphov till en annan form av möten i Strängnäs. Barn- och ungdomskongressen skrotades efter den sista sammankomsten 2010 och istället ordnades temamöten för olika frågor. Busstrafiken är en fråga som engagerar alla elevråd, så då ordnade vi ett bussmöte.

Barnen förberedde frågorna i skolan och de ansvariga för busstrafiken fick komma fram till en tidpunkt när alla chefer kunde medverka. Ingen skulle kunna ”ta med sig frågan”. Barnen samlades en stund innan för att prioritera vad de ville diskutera.

Innan mötet var slut hade cheferna fått svara på frågor om busstider, busspriser, sura/trevliga chaufförer, får man ta med cykeln på bussen, kan min kompis som inte har busskort åka med mig hem, för att ta några exempel. Svaren på frågorna kom direkt! Liknande temamöten fortsätter i kommunen, tack vare inspirationen från massajbyn där allt genomfördes så mycket enklare.

Möten mellan ledare och barn i massajbyn

Efter några års arbete med att etablera två elevråd i byskolan, ett för de yngre barnen och ett för de äldre, utvecklades partnerskapet till att handla om att ledarna i byn skulle möta representanter för elevråden. De frågor barnen diskuterade och som rörde byn skulle lyftas till en ny nivå. I en massajby väljs representanter bland kvinnor och män som ska ingå i *village government*, det högsta styrande organet i byn.

Inför mötet mellan de lokala elevråden och *village government* förberedde de svenska ungdomarna barnen i råden med att fundera ut vad som var viktigast att diskutera.

1. Elevrådet samlas under trädet i Narakauwo.
2. Projektledaren adresserar barnens frågor till rätt person.
3. Förberedelse inför mötet mellan elevråd och byns ledare i Emboreet.

Innan mötet startade vädjade vi till ledarna i massajbyn att respektera barnens frågor. Men det blev en omtumlande erfarenhet för de svenska ungdomarna. I Sverige lyssnar ledare på barn och unga. Oavsett vilka frågor barnen vill diskutera. Ledarna i *village government* var inte vana att lyssna på unga. De gäspade, vilade huvudet på bordet framför sig med ointresserad min, skrattade till synes hånfullt och gjorde annat som fick våra svenska ungdomar att baxna.

Vi i den svenska gruppen hade därefter långa diskussioner inbördes, om hur viktigt det är att ledare vänjer sig vid att diskutera på ett respektfullt sätt med alla i byn, inte minst barn! Den utmaningen presenterade vi för ordföranden i *village government* och den styrgrupp som representerade byn.

ALVA OLIN KARLSSON – högstadiet

Ett starkt minne från resan är första dagen vi ska gå till skolan och vi får ett väldigt speciellt välkomnande av alla barnen på skolan som dansar, sjunger och spelar musik och välkomnar oss till deras skola och till Tanzania. Det var rörande, vackert, lyckligt och framförallt väldigt kul att återigen få se tjejerna som varit hos oss i Sverige och hälsat på, på hösten. Det var alla intryck tillsammans som att vi var mitt ute på savannen, i en liten by och det var varmt, sandigt, nya lukter och man kände sig så liten på jorden, men samtidigt så otroligt kärleksfullt välkomnad av alla barn.

Resorna har nog format mig undermedvetet också. Man tar inte allt för givet på samma sätt som man som barn kanske gjorde innan. Det är lätt att säga: ”Tänk på barnen i Afrika”, men svårt att ta in hur det livet faktiskt ser ut och innebär, men det behöver inte heller alltid vara något negativt. Där fick jag en känsla av att alla var, och vi också, mer närvarande. Stress upplevde jag fanns inte alls lika tydligt där vilket jag ibland måste försöka gå tillbaka till när man i den svenska vardagen hela tiden omger sig av stress och press. Det var verkligen en bubbla som vi fick kliva in i där det handlade mer om att vara social med varandra och närvarande på riktigt och inte via en skärm. Värmen vi kände och kärleken de hade till varandra, familj, vänner och grannar emellan, var ovanligt att se och uppleva och jag har för alltid en varm känsla i kroppen när jag tänker tillbaka på resorna. Att komma tillbaka hem var som att spräcka hål på bubblan. Man upplevde som en lyx på många sätt då mycket av det vi tar för givet saknas där, men samtidigt sorgligt att vi är så förstörda av digitaliseringen i västvärlden på sätt och vis. Att jag fick göra resan så tidigt i mitt liv och åka dit ”själv”, utan familjen, har verkligen gett mersmak på att uppleva riktiga ställen på jorden och inte bara se turistfasaderna. Det har också gett mig mod och självförtroende i att ta hand om mig själv och veta hur jag ska bete mig och anpassa mig till nya kulturer och nya människor. Man inser snabbt hur privilegierad man är som svensk och att jag verkligen är fri att

göra vad jag vill till skillnad från många unga tjejer ute i världen. Den enda som står i min väg är mig själv och jag imponeras något otroligt av de starka unga människor som lyckas, mot alla odds, jobba för viktiga frågor och bedriva verksamhet som hjälper andra trots saknaden av nationell hjälp eller tillgång till resurser. Jag som snart är civilingenjör imponerades även redan då av den kreativitet som flödade vart vi än hamnade. Där kan vi prata om riktiga entreprenörer som driver sina ”företag” och även se alla smarta lösningar från att man tager det man haver. Häftigt. De har mycket kvar att jobba på och är på god väg i vissa frågor, men jag tror vi har mycket att hämta från dem också som skulle utveckla oss i västvärlden som samhälle och människor. Jag har fortfarande kontakt med flera som vi träffade på resorna och vill verkligen åka tillbaka senare i livet tillsammans med min familj och ge dem nya perspektiv på livet.

LINN WESTLUND – högstadiet

Ett av dom starkaste minnena från vår första resa 2013 är faktiskt en reflektion som kom till mig någon vecka väl hemma efter resan. Jag minns att jag reste dit med en förutbestämd bild att jag kommer få se ledsna, undernärda barn – det jag möttes av var i många fall tvärtom. Jag, Alva och Linnéa gick rundvandring i Emboreet och stötte på barn som var jämngamla med oss men även lite yngre. Det var fascinerande och insiktsfullt för mig att se glädjen de fann i de små grejerna. När jag väl kom hem hade jag svårt att relatera till mina vänner i Sverige som gnällde över att deras iPhonekamera var för dålig eller att skolmaten var äcklig – jag kunde inte släppa bilden av barnen i Emboreet som var så duktiga på att leva i stunden och var lyckliga trots bristen av materiella saker. Det blev en krock för mig, men ett starkt minne som hängt kvar även flera år senare, ett minne som jag är extremt tacksam över!

Resorna öppnade upp väldigt mycket för mig – jag lärde mig se och förstå människor ur olika perspektiv. Det väckte ett enormt intresse för mänskliga rättigheter och barns rättigheter till utbildning, något som

gjorde att jag senare valde att engagera mig i FN-förbund. Resorna gav mig även tre väldigt fina vänskaper med människor jag inte annars hade stött på. Dessa vänskaper kommer alltid betyda mycket för mig.

Afrikaresorna kom in i mitt tonårsliv i en period när jag behövde dom som mest, vilket resulterat i att de format mig väldigt mycket i mitt vuxna liv. Jag sitter med erfarenheter som inte många förstår, och som jag endast kan dela med de jag reste med. Jag är extremt tacksam för resorna och vad de lärt mig om världen och allas olika förutsättningar. Jag brinner fortfarande för de frågor vi suttit och diskuterat i hyddor med byns hövding, och hoppas att jag en dag i framtiden kommer kunna få vara med om samma upplevelser igen.

LINNEA BJÖRNBERG – högstadiet

Jag tror att resorna har påverkat mig mer än vad jag vet. Särskilt har de gett mig ett breddat perspektiv och gett mig ett ökat intresse för människor och hur interaktioner mellan människor kan skilja sig åt. Jag tror resorna öppnade upp ett nytt tankesätt och en förståelse för människor och framförallt vikten av människors lika värde. Framförallt gav det mig en tankeställare och jag som person har nog utvecklats otroligt mycket efter dessa resor.

Nu har det snart gått åtta år sen första kontakten kring det här projektet och livet har förändrats mycket. När jag mailade in min intresseanmälan var jag 15 år. I mailet hade jag skrivit om hur jag ville studera samhälle på gymnasiet och sedan bli lärare, något som ändrades efter den första resan. Jag studerade samhällslinjen på gymnasiet, men att bli lärare var inte längre någonting som jag ville bli. Mitt mål efter gymnasiet blev istället att jag ville hjälpa människor som var i behov av hjälp. Att det skulle resultera i studier på universitet förstod jag, men då visste jag inte riktigt vad. Nu åtta år senare är jag inne på min näst sista termin på socionomprogrammet. Något som jag troligtvis inte hade studerat utan de erfarenheter som jag fick på resan.

Resorna har gett mig så mycket och jag kommer för evigt vara tacksam att jag fick chansen att åka.

Från massajbyn till storstaden

Efter tio år på landsbygden i samma massajby, skiftade Strängnäs kommunfokus och sökte ett kommunalt partnerskap med Dar es Salaam. Projektet i massajbyn innebar både framgångar och motgångar. Många barn i *primary school* fick vara med i elevråd och kunde beskriva sina problem. När projektet i massajbyn avslutades fanns det fönsterrutor i skolbyggnaden, och barnens sovsalar hade fått gardiner.

Det hade elevråden tagit upp i flera års tid, och med hjälp av sponsorer utifrån kunde ekonomin lösas. I ett kommunalt partnerskap ingår inte bistånd i form av material eller investeringar, men med elevrådets krav på förändringar kunde *village government* be om hjälp från sponsorer.

Under tiden hade Strängnäs kommun fått kontakt med representanter från *City Council* i Dar es Salaam och ett gemensamt intresse för ett partnerskap i en av kommundelarna, Ilala, växt fram.

Temat var återigen elevdemokrati med fokus på att få igång ett ungdomsråd, som är ett forum där ungdomar från olika delar av en stad/kommun möts. I ett ungdomsråd representerar inte deltagarna någon skola utan kan bestå av ungdomar från olika områden men som vet hur unga har det. De ungdomarna kan ge ett annat perspektiv på de frågor som en stad/kommun bör utveckla.

Strängnäs kommun ville få fler idéer om hur man får en rak kommunikation med politiker.

Möten som gör skillnad

Jag får ibland förslag på att skippa de långa resorna och använda mejl eller ha digitala möten istället. Men det är de personliga träffarna som räknas. När vi ställs inför personer med andra erfarenheter och annan bakgrund, kan det lätt bli missförstånd om det inte upplevs med egna ögon.

Ett exempel är när partnerskapet i Dar es Salaam började och vi i Strängnäs förklarade för deras styrgrupp hur elevråd fungerade. Våra vänner i Dar es Salaam var helt med på noterna tills de besökte Sträng-

näs och fick se själva. Ända fram till dess trodde de att ett elevråd var ett sätt att uppfostra ungdomar till att bli framtidens politiker.

Deras idé om elevråd skilde sig alltså från den vi tog för given, och det var bäddat för missförstånd så länge båda parter trodde att vi menade samma sak.

Elevråd i Strängnäs och Dar es Salaam

Strängnäs kommuns elevråd ser olika ut. Några träffas varje vecka och får ett flyt i arbetet. Andra elevråd träffas mer sällan.

När barn från Dar es Salaam var i Strängnäs för första gången fick de åka runt och uppleva alla varianter av elevråd.

När ungdomar från Strängnäs deltog första gången i Dar es Salaam på en av skolornas nyinrättade elevråd var de helt förstummade. Vilken skillnad mot våra elevråd! De flickor som varit på besök i Strängnäs genomförde ett råd en gång i veckan. De hade valt en styrelse och hade ett motto för elevrådet: ”*Freedom fighters*”.

Det var stor skillnad mot svenska elevråd. I deras skolor ville alla vara med.

I vår kommun finns inte samma engagemang. I Dar es Salaam tar de upp en fråga till varje möte och beslutar direkt. Hos oss finns det många frågor som elevrådet tar upp men det blir oftast inte något resultat. Vi fick vara med när ett elevråd i Dar es Salaam diskuterade nedskräpningen på skolgården. Innan mötet var slut hade eleverna beslutat att varje torsdag efter lunch ska alla elever samlas och plocka skräp.

---

1. Elevrådets styrelse i Olympio Primary School, Ilala.

2. Ungdomsrådets representanter fascinerats av elevrådet i Olympio.

ELSA LUNDBLAD – gymnasiet

När vi besökte första skolan i Tanzania. Det var då jag för första gången fick se hur annorlunda det är med skolorna i Sverige och Tanzania. Trots att jag tidigare hade tänkt att det var stor skillnad så förstod jag inte hur stor skillnad det faktiskt var förrän jag fick se det med egna ögon. Det är stor skillnad på att veta och att faktiskt se. Att se så många elever sitta så trångt med bara en lärare, att se lokalerna, värmen. Det kommer jag aldrig glömma. Även när vi lekte med eleverna på deras rast. Det ögonblicket kommer jag inte glömma, hur glada barnen var.

Dessa upplevelser har påverkat mig mycket och jag är en annan person än vad jag var innan jag åkte. Jag har fått ett nytt perspektiv och klagar inte lika mycket som jag gjorde förut. Jag har även blivit mer miljömedveten efter denna resa för att barnen där var så extremt miljömedvetna. Och jag fick se hur mina beslut hemma i Sverige påverkar barn nere i Tanzania. Det var en uppenbarelse. Jag skulle säga att jag allmänt har blivit mer eftertänksam och fått ett nytt perspektiv på livet. Jag såg även en stor skillnad på kulturen mellan barn i Sverige och barnen i Tanzania. Även fast barnen i Tanzania har det betydligt svårare och lever under sämre förutsättningar än barn i Sverige så var dessa barn betydligt gladare än vad jag upplever att det är i Sverige. De är mer öppna och glada. Små saker gör stor skillnad för dessa barn, sådant som inte ett barn här ens hade tänkt på.

Livet är orättvist. Alldeles för orättvist, och vi har mycket att lära av varandra. Detta har gjort att jag självklart resonerar annorlunda i hur jag vill göra med min framtid. Jag har alltid varit intresserad av politik och juridik, nu vill jag försöka se hur jag kan kombinera dessa saker för att kunna göra skillnad, inte bara i Sverige.

CHARLOTTE NOREEN – gymnasiet

Ett starkt minne från första resan var hur alla elever på skolorna hela tiden var så glada, de lekte, skrattade och smittade av sin glädje och sitt hopp till oss. Alla eleverna var engagerade och alla ville vara med i elevrådet, just den viljan och det hoppet kommer jag sent glömma. Det var en sån stor skillnad på inställning och engagemang till elevrådet i Tanzania jämfört med i Sverige. Det fick mig att fundera över att vi svenskar

kanske lätt glömmer bort vilka rättigheter vi egentligen har, eftersom det är en sådan självklarhet för oss. För barnen i Tanzania är det däremot ingen självklarhet och de har fått kämpa för att kunna få elevrådet verkställt och det ser man tydligt i sättet hur de arbetar.

Ett minne jag har från den andra resan till Tanzania är främst alla sånger och speciellt sången om att plocka upp allt skräp "if you see a piece of paper pick it up, pick it up!" Den låten satte sig på våra huvuden hela vägen hem till Sverige och jag sjunger den fortfarande ibland.

Mina upplevelser från dessa resor har påverkat mig rejält. Jag har fått en helt nya förståelser för en kultur som jag starkt beundrar. Deras driv och engagemang har inspirerat mig och fått mig att aldrig ge upp och att försöka tänka positivt. Mitt intresse för mänskliga rättigheter samt barns rättigheter har även blivit mycket större och jag skulle gärna vilja jobba med det i framtiden. Sedan har jag även insett på RIKTIGT att allt som vi tycker är en självklarhet för att kunna leva, kan vara något som de måste kämpa för. Jag minns hur jag kom hem efter resan och tog den första duschen med bra tryck som även är drickbart. En sådan liten grej för oss, men räddar liv där. Jag har blivit betydligt mer miljömedveten efter resan och inspirerades även mycket till att återvinna och göra om saker till nya. Jag skulle även vilja påstå att dessa resor har gjort att jag fått en bredare syn på hur samhället på riktigt ser ut och att våra rättigheter, vatten och ett politiskt öra som lyssnar är något vi inte kan ta för givet. Att eleverna tog egna initiativ och bland annat jobbade med miljöarbete och återvinning tyckte jag var extremt häftigt och innovativt. De kombinerade även elevrådet med kreativa och nya lösningar till problem som jag tidigare inte sett i Sverige. De gjorde bland annat stolar av gamla pet-flaskor som de senare hade i skolan. Dessa resor har förändrat mig och jag kommer för evigt ha dessa minnen i tankarna.

TILDA THORDMARK – gymnasiet

Alla elevråds-styrelser från de tre skolorna vi arbetade med sitter under ett stort träd i en ring av stolar. De träffas för första gången (om jag inte minns fel) och ska utbyta idéer kring hur ett elevråd kan organiseras. Vi fyra från SKUR sitter med och vi delar både med oss av våra erfarenheter, samt får inspiration av deras berättelser till hur vi kan göra hemma i Strängnäs.

SAGA ANDERSEN – högstadiet

Vi satt på bussen på väg till skolan som heter Olympio för att besöka ett elevråd. När vi kom in till skolan så sprang alla barn verkligen mot oss för att välkomna oss. Det var en obeskrivlig känsla och det fick mig att inse hur många öppna och trevliga människor vi mötte om man jämför med Sverige som är mer introvert. Själva grejen att ens vara på Olympio var väldigt härlig eftersom att alla pratade engelska och barnen var väldigt snälla och tillmötesgående, för att inte tala om hur strukturerat deras elevråd var. Det var också väldigt coolt när en kille där ritade av mig med gatukritor vilket var en väldigt fin sak att göra.

Alltså hela Tanzania resan var väldigt utvecklande eftersom att det var ett främmande land med ganska främmande personer. Jag tror att när jag såg på elevråden i Tanzania så fick det mig att inse hur tacksamma vi bör vara för vad vi har i Sverige. Även när vi satt och pratade med ungdomsrådet så insåg jag att det bara ville ha saker till deras skola medan vi kanske kan göra mer evenemang och tänka mer på oss själva till skillnad från dem som måste jobba stenhårt för att få skolmaterial, något som vi har tagit för givet här. Detta visar bara på hur bra vi har det.

Jag blev också mer motiverad till att ta tag i vårt elevråd. Jag har även precis blivit ordförande i vårt elevråd så nu är min motivation väldigt hög till att låta oss elever bestämma mer än vad den person som har hand om elevrådet gör. Jag insåg helt enkelt att våra elevråd inte är så bra om man jämför med deras elevråd. Jag tror att jag insåg vikten av ett elevråd och ungdomsråd eftersom att det inte är av samma vikt för oss i Sverige att ha ett ungdomsråd som för barnen i Tanzania. Jag tror inte att jag har fått uppleva en särskilt betydande effekt av att ha elevråd hemma i Sverige och jag har liksom insett vad det kan bli. Barnen i Tanzania tipsade mig också om att verkligen stå upp för mig själv mot mina lärare i elevrådet och säga att vi borde få bestämma mer där, vilket jag har tagit en stor lärdom av och jag har lärt mig att verkligen kämpa för min sak.

Första ungdomsrådet i Tanzania?

Målet med partnerskapet är alltså att det ska finnas ett ungdomsråd i Dar es Salaam som har kontinuerlig dialog med politiker.

Skollogistiken ser annorlunda ut där än i Strängnäs. När eleverna slutat årskurs 7 och ska plugga vidare, hamnar de ofta i en helt annan del av staden. Problemen med logistik och bussar gör att det blir svårt att samla äldre ungdomar i ett ungdomsråd. Däremot kan elevrådets styrelser i de tre skolor som nu har fungerande elevråd träffas. Hur ett demokratiskt forum är uppbyggt skiljer sig åt och det är själva poängen med ett partnerskap. Vi utbyter idéer om att göra förbättringar men hur dessa genomförs kan se olika ut.

Ett av de problem som ungdomar i Dar es Salaam tampas med är busstrafiken.

De familjer som har bra ekonomi betalar skolskjuts för sina barn. Men det är många familjer som inte har råd och där får barnen åka med små privatägda bussar, vars chaufförer inte tar med barn så länge det finns vuxna som betalar fullt pris. När bussarna är relativt tomma får barnen åka. Det kan bli flera timmars väntan för dessa barn, och sen ankomst till skolan.

Kommunledningen i Dar es Salaam har valt ett träd som ska användas till ett *Children's Meeting Place*. Där kan barn och ungdomar samtala med beslutsfattare om aktuella frågor som rör stadens utveckling.

Vad får Strängnäs kommun ut av partnerskapet?

När två länder ingår partnerskap vinner båda på det. I Dar es Salaam får elever ett forum där de kan ta upp viktiga saker och göra ledningen uppmärksam på olika problem.

I Strängnäs ville vi hitta ett sätt för ungdomsrådet att komma in tidigare i beslutsprocessen. Politikerna är intresserade av att diskutera frågor med ungdomar, men ofta är det för sent för att vara med och påverka.

När våra ungdomar som varit med i Tanzania påpekade detta kom idén upp om att ordna ett drop in-möte varje vecka.

En eftermiddag i veckan är ungdomsrådet på plats i sitt rum i kommunhuset, och politiker och tjänstepersoner kommer dit med en kopp kaffe.

Där kan de dryfta nya idéer, ta reda på vad som är på gång och ungdomarna känner sig mer delaktiga. Det förs inga protokoll men intressanta frågor tas upp på nästa möte med ungdomsrådet där intresserade ungdomar kan välja att jobba vidare med frågan.

Innan vi började partnerskapet med Dar es Salaam visste vi som varit med tidigare att det kan finnas mycket enklare lösningar. Något som stämde även denna gång.

Hur väljer man deltagare till partnerskap? Kommunens engagemang

Min erfarenhet visar att det är viktigt att ha med ungdomar i ett partnerskap. De hör och upplever helt andra saker än vad vuxna gör. Många barn och ungdomar i andra länder har så stor respekt för vuxna att de ger de svar som de tror att vuxna förväntar sig. Man får dessvärre sällan ärliga svar. Däremot kan de prata mer fritt med jämnåriga. För att veta om pågående utbyte verkligen är meningsfullt vad gäller elevdemokrati är ungdomars medverkan oundgänglig.

Vid några tillfällen inför evenemang i samarbete med Globträdet har lärare valt ut elever som deltagare. De tillfällen då lärarna valt barn som haft någon sorts problem och skälet har varit att ”det kan vara nyttigt för hen att få komma iväg” har det sällan fungerat bra. Dessa barn har haft fullt upp med sin egen problematik. Min erfarenhet är att det kan vara av ondo för ett barn att åka iväg och inte trivas. Efter några sådana val av deltagare har urvalsprocessen förändrats, och de ungdomar som varit intresserade av att delta i ett utbyte har fått skriva ner varför och sedan blivit intervjuade. Här vill jag påminna åter igen om att välja engagerade ungdomar. De får själva ut mer av utbytet och kan dessutom sprida sina erfarenheter vidare till kompisar. På så sätt får fler nytta av ett utbyte.

De politiker och tjänstepersoner som deltagit har blivit valda av respektive ansvarsområde, en nämnd eller en verksamhet.

Projektledaren frågar berörda kontorschefer vilka tjänstepersoner som kan delta och som har den kompetens som fordras i ett partnerskap. Politikernas deltagande beslutas av respektive nämnd. Oftast är det kommunstyrelsen som ingår.

Ungdomsrådet har drop in och får besök av kommunpolitiker.

Gemensam lek på skolgården i Ilala.

*Vandring på en plats där
en ny lekplats ska byggas.*

Metoder för ett aktivt barnrättsarbete med fokus på artikel 12

»BUFF«

År 2000 initierades BUFF, Barn och ungdomars framtidsfrågor. Det var en konstellation av tjänstepersoner från fyra förvaltningar i Strängnäs kommun som hade ansvar för barnets rättigheter.

Ingen hade någon speciell funktion i den rollen förutom den som ansvarade för ungdomsrådet. Vi andra kom från utbildning och kultur, samhällsbyggnad och socialförvaltningen.

Vi fyra försökte skapa styrdokument för hur barnrättsarbetet kunde stärkas i kommunen. Det fanns dessutom en styrgrupp med förvaltningschefer och kommunchef som beslutade om vilka frågor vi kunde arbeta vidare med och vilka frågor som måste beslutas av politiken.

Under den perioden startade något som vi kallade för Buffgrupper. Jag hade som dramapedagog arbetat ett år på varje skola, så flera av rektorerna och pedagogerna kände till mig.

När jag annonserade att jag ville komma till någon skola för att prata med barn, så var dörren öppen.

I Buffgrupperna kunde den som var intresserad delta. Det var alltså inget elevråd för vi ville poängtera att nu handlade det om annat än skolfrågor, som ju är elevrådets fokus.

Alla barn som ville fick komma, vilket gjorde att ibland var det sju barn och ibland sextiotvå. Modellen gick ut på att barnen fick berätta om något som var viktigt, sedan sållade vi bland deras frågor och beslutade gemensamt vilken vi skulle jobba vidare med.

Samma modell arbetade jag med som dramapedagog när barnen skulle hitta på handlingen till en teaterpjäs. Barnen fick spåna fram ämnen som prioriterades i olika omgångar så att det till slut blev ett förslag kvar, som de flesta stod bakom.

I Buffgrupperna arrangerades sedan en dialog om den prioriterade frågan. Jag undersökte vem som var ansvarig för saken och på nästa möte var den personen med.

Processen med Buffgrupper var bra på så sätt att de barn som var intresserade var med. Nackdelen var att det ganska sällan blev möten på deras skolor.

Men idén att den som är intresserad kommer, har fortplantat sig till modellen som utvecklades och som går ut på att elevråden deltar i referensgrupper i olika kommunala processer. Nu kan intresserade representanter i elevråden delta i en gemensam process med fler skolor inblandade. De barnen tar ansvar för att sprida informationen till de andra klasserna på skolan. Vad barnen sedan tycker om frågan sammanställs av elevrådet. På så sätt är många barn med i olika kommunala processer.

Praktiska exempel

Ett exempel på hur modellen fungerar är när ett nytt bostadsområde planerades. Då fick elevrådet i den närliggande skolan, årskurserna F–3, frågan om de ville delta i processen. Barnen började med att föreslå var i området det passade bäst med ett nytt bostadsområde. Arkitekten och barnen var överens om ett av barnens förslag. Nästa steg var för barnen att undersöka området och se om något viktigt fanns där som de ville ha kvar. Alla elever i åk 2 gjorde studiebesök på platsen och noterade vikti-

-
1. Hur ska förslagen på utrustningar placeras på det nya området?
  2. Barnen pekar ut förslag på var ett bostadsområde kan byggas.

1

2

ga saker. Elevrådet sammanställde synpunkterna och resultatet blev att pulkabacken var viktigast. Nu kunde inte arkitekten lova att just den pulkabacken kunde vara kvar, men att en liknande backe i närheten skulle rustas upp om och när bostadsbyggandet startade.

Ett annat exempel är när en lekplats skulle flyttas från sin dåvarande plats till en skogsdunge i närheten. Barn från två skolor i grannskapet fick erbjudande om att vara med, och representanter för båda skolorna tackade ja.

Vi startade med att promenera runt i skogsbacken tillsammans med ansvariga tjänstepersoner i kommunen. Barnen kom med idéer om vilken typ av aktiviteter som kunde vara kul att ha på platsen. I skolan berättade barnen om uppdraget för alla klasserna. Klasserna formulerade vad de helst ville leka och elevrådet sammanställde en topp-fem lista som sen skickades till de ansvariga i kommunen.

Till nästa möte hade tjänstepersonerna hittat olika bilder på de föreslagna aktiviteterna, hinderbanor, labyrinter, rutschkanor från kullen, studs mattor.

Barnen fick studera alternativen och försöka placera dem i miljön på ritningar.

Den arkitekt som sedan anlätades kompletterade med förslag på lek-saker. När ritningen var klar fick representanterna för skolorna i uppdrag att peka ut de viktigaste delarna, om inte pengarna skulle räcka till allt. Inför invigningen av parken bidrog skolorna med att dekorera och göra skyltar.

Ett tredje exempel är när riktlinjer för grönytor för förskolor och skolor skulle skrivas. Barnen som leker på gårdarna är experter. I förskolan fick fyra- och femåringarna berätta vilka utomhuslekar de tycker är roliga. Lekarna översattes av planarkitekten till vilka ytor som bör finnas i grönområden.

I Strängnäs finns det många exempel på barns deltagande i de kommunala processerna. När nya bostadsområden planeras tillfrågas alltid eleverna i närheten om de vill delta. Ofta innebär det promenader på plats för att få en bild av området. Det kan också vara möten i skolan med

ortofoto på området så att barnen kan peka ut vilka platser de själva använder och varför.

Alla synpunkter från barnen är en del av samrådet när det gäller detaljplaner.

Kan barn vara med och bestämma?

Det händer att jag möts av kritiska synpunkter om att barn inte kan ta vettiga beslut som berör andra än dem själva. Att barn luras att tro att de kan få som de vill när de får vara med i olika processer. Men inget kan vara mer fel. Visst kan det komma upp olika önskemål om karuseller och hamburgerrestauranger. Men i slutändan är det väldigt kloka åsikter som inte bara gäller dem själva. Till exempel tänker de på andra åldersgrupper, att stolarna i kommunhusets entré måste ha armstöd så att gamla människor kan resa sig, att vårt nya Resecentrum måste ha hiss eftersom mormor har rullator.

Framtida processer

I en kommun som Strängnäs, på pendlingsavstånd till många stora arbetsplatser och med stor inflyttning, planeras det för många nya bostadsområden. Då är barnen en viktig källa till kunskap om vad som behövs för att barn ska trivas där de bor. Vad bör finnas i området? Hos yngre barn brukar svaret vara platser att leka på, för tonåringar handlar det mer om sittplatser där de kan umgås med kompisarna.

Men för alla åldrar är trafiklösningar ett viktigt inslag. Var ska cykelbanorna finnas, hur undviker man biltrafik i området?

När nya äldreboenden ska byggas kommer barnens synpunkter också att vara viktiga. Många av de som bor där har kanske barnbarnsbarn.

Om dessa vill hälsa på sina äldre familjemedlemmar ska besöken vara välkomnande även för den yngre generationen.

Emboreet, Tanzania

Utvärdering av partnerskapet

Reflektioner från deltagare i partnerskap med Dar es Salaam

Här kommer de vuxnas egna berättelser i avsnitten som beskriver resor till Tanzania. Upplevelserna speglar hur de påverkades av en medial bild från kontinenten, som präglades av svält och svåra livssituationer. Okunskap från både svenska och tanzaniska deltagare leder lätt till stereotypa bilder av varandra. Kunskapen om länderna var alltså begränsad vid avresan men flera av berättelserna visar att perspektiven ändras när människor och olika kulturer möts.

För oss var det viktigt att beskriva röster från deltagande vuxna i Tanzania. Pandemin som pågick när boken skrevs påverkade resorna och därmed möjligheten att få med fler berättelser.

MARGARETH GERMANICO MAZWILE – chef för samhällsutveckling, Dar es Salaam

Jag noterade att eleverna i Strängnäs hade mer självförtroende och hade ett större ansvar. De hade självkänsla och kunde prata för sig och de vuxna lyssnade, som kommunalråden och chefer.

Eleverna löste själva olika problem i skolan. Jag minns ett tillfälle när vi besökte en skola som samlat pengar för att köpa städmaterial där eleverna ordnade med en kampanj för att städa på skolgården.

Lärarna var samarbetsvilliga och glada över att få arbeta med elevrådet. De hjälpte till att lösa problemen och såg hur det främjade skolans möjligheter till att öka prestationerna.

Genom ett partnerskap får eleverna i Tanzania lära sig av de svenska elevråden att öka sina färdigheter och få självförtroende. Detta gör att vår kommun del kan starta elevråd som kan sprida sig till andra skolor i Tanzania. (Översatt från engelska.)

WEMA KAJIGILI – skolansvarig i Ilala kommun

När tre primary schools startade elevråd i Ilala fick eleverna högre prestation och större motivation att lära sig mer och dessutom ökade både närvaron och disciplinen. En annan skillnad var att eleverna i Ilala fick en mer positiv attityd till skolan än tidigare.

Vår kommun del har fått nya framgångar med elevråden genom utbytet med Strängnäs. (Översatt från engelska.)

MONICA LINDELL RYLÉN (S) – kommunstyrelsen

Vi besökte skolor som inrättat elevråd. Lite olika varianter. Det starkaste minnet för mig var när en flicka från elevrådet, väldigt rörd, kom fram och tackade mig för att vi hjälpt till att skapa elevråd på skolan. Det var stort och det kändes som vår insats gjort skillnad. I en annan skola var elevrådet (vid detta tillfälle?) Brittiskt parlaments sittning med majoritet och opposition där en speciell fråga debatterades. Tyvärr var uppdelningen tjejer och killar. Frågan gällde huruvida det var någon idé att satsa på flickors utbildning med tanke på deras framtid med giftermål och barn som en förutsagd prioritet

Vårt arbete gör skillnad. Åt båda håll.

Att från början tänka (och känna) att vi endast var de som GAV men kunskap och erfarenheter fick mig att ändra uppfattning då vi vid senare resor i Dar es Salaam träffade olika elevråd och såg hur de där fångat upp saker vi inte tänkt på. Till exempel att endast prata om ETT ämne i taget för att vara fokuserade och se resultat. Att hellre då träffas fler gånger ifall det är fler ärenden som elevrådet vill diskutera. Att se till att delge läraren info om att vara på plats för att direkt få svar på de frågor man

vill ställa. Att skapa mer gemenskap genom olika rutiner (ramsor, symboler) för att markera att arbetet i elevrådet är viktigt.

MARIA EKBLAD – jurist

Det handlar mycket om ett ömsesidigt utbyte av kunskap och erfarenheter. Det är inte vi som ska lära dom hur man ska göra en viss sak. Vi ska ta lärdom av hur de väljer att lösa sina problem och utmaningar. Man får också värdefulla kunskaper och inspiration som sträcker sig utanför själva projektet. Till exempel så hade skoldistriktet i Dar es Salaam som vi besökte ett projekt som gick ut på att förgröna skolgårdarna och på så sätt lära barnen om ett hållbart miljötänk. Det var inget som ingick i vårt uppdrag att titta på, men sådana idéer får man ”på köpet” när man deltar i sådana här projekt. Dar es Salaam i sin tur blev inspirerade av vår kulturskola och av våra sopkorgar/sophämtning, något som de kunde ta med sig i sitt arbete, trots att det inte ingick i just det här specifika projektet.

CECILIA BOSTRÖM – utredare

Några starka minnen är till exempel det väl fungerande elevrådet på Olympio – freedomfighters! – då kändes det att vi har gjort skillnad. Eller när vi välkomnades till en skola i Dar es Salaam av att alla elever och lärare stod längs gångarna och sjöng och vinkade, det kändes som att vi var kungaparet på statsbesök! Fina möten och samtal med våra samverkanspartners. Besöket på FN:s huvudkontor i Nairobi – det var stort att få komma dit. Och så klart, som för många andra, rundvandringen på soptippen i Dandora, skrämmande att se allt avfall och hur människor grävde runt i soporna för att hitta något att äta, sälja ...

Det känns så ”klyschigt” att säga, men det är verkligen så att en får nya perspektiv på vårt liv här i Sverige och mycket tankar om hur ojämlik och orättvis världen är. Varför är vi inte mer tacksamma för det vi har, till exempel rinnande vatten, tak över huvudet, mat för dagen, avgiftsfria

skolor ... ser vi inte vilka förmåner det är? Eller det kanske vi gör, i alla fall då vissa av oss av egoistiska skäl vill stänga våra gränser för människor på flykt och i nöd. Fler behöver reflektera över vilken tur vi haft som föddes i Sverige (dessutom, i den här tidsepoken – jag har nyss läst boken Svälten av Magnus Vesterbro, den ger ytterligare ett annat perspektiv, hur Sverige på 150 år tagit sig från ett fattigt bondesamhälle under svältens år 1867–1869, till idag). Men det finns hopp och jag tror att de insatser Strängnäs kommun gör för demokratiutvecklingen i Dar es Salaam och Tanzania kan vara med och bidra till en positiv utveckling för dem. Samtidigt som vi lär oss mer om oss själva och utvecklar vårt sätt att lösa våra uppgifter.

Jag är ingen äventyrlig person, så utan den här chansen hade jag nog aldrig besökt något land i Afrika. Resorna har gett mig kunskaper, både om mig själv och om andra människor. Jag har alltid haft ett stort samhällsintresse och varit engagerad i utvecklingsfrågor, med fokus på hur vanliga människor – flickor och pojkar, kvinnor och män, samt icke-binära – runt om i världen har det i sitt vardagsliv. Det har jag fått mer nära kunskap om, genom resorna. Det går inte att komma ifrån att en genom att besöka olika platser får en mycket mer nära relation, både till landet/området och människorna där. I augusti 2019 skedde till exempel en hemsk tankbilsolycka i Morogoro i Tanzania. 57 döda. Där har jag passerat, på väg till safarin i Mikumi. Och dessutom visade det sig att projektledaren hos vår samarbetspartner miste 11 släktingar/vänner i olyckan. Därför minns jag det än i dag, trots att jag inte var där då. Men det är hemskt att säga, att det berörde mig mer, än när det rapporteras om motsvarande katastrofer från andra platser i världen, där jag inte känner någon.

Jag har också fått en ännu större antipati mot överdriven lyx och konsumtion, när jag med egna ögon sett hur fattigt många människor har det. Insikter jag givetvis hade redan innan Afrikaresorna, men nu finns de med ”i kroppen” på ett annat sätt – jag mår rent av illa när jag ser bilder av överflöd av lyx, oavsett om det är dokumentärt eller fiktion. Hela kroppen skriker – hur är det möjligt att vissa kan få ha det så där, när

andra svälter, knappt har tak över huvudet och inte vet hur de ska överleva dagen? Och den där köksrenoveringen som vi funderat på i några år, är den så viktig egentligen?

Det är ett konkret sätt att arbeta med att förverkliga de globala målen i Agenda 2030. Jag förstår att många kommuner nu har det kärvt ekonomiskt och svårigheter att klara sina kärnuppdrag. Men det är så viktigt att inte släppa det internationella samarbetet. Vi har råd och tid att engagera oss för andra delar av världen. Det ger perspektiv och nya idéer även om hur vi kan utveckla vårt eget arbete, hur vi kan lösa saker på annat, många gånger smartare, sätt.

Reflektioner från deltagare i partnerskapet med massajbyn Emboreet

HANNA LINDAHL (M) – barn- och utbildningsnämnden

Att vandra över stäppen i Tanzania och fram till det stora trädet där det hölls ett gemensamt råd mellan de olika byarna kring vikten av att låta trädet få stå för barnens framtid. Det var en stor upplevelse att få möta en så annorlunda kultur inifrån som vi fick möjlighet att göra. Enkelheten, generositeten, gästfriheten.

Att få komma in i deras hyddor och dricka te. Det gör något med perspektivet på vårt moderna samhälle.

Långsiktigheten i detta projekt gör att många i Strängnäs har en gemensam erfarenhet av denna kultur och detta område, både på gott och ont. Många demokratifrågor får en annan belysning när man ser andra sätt att lösa det på. Och vårt arbete med elevers inflytande och utveckling blir än mer relevant.

LENA SHARP SANDEGREN (MP) – barn- och utbildningsnämnden

Barnens morgonsamling, med de finaste (och mest hela) kläderna på, sången och inmarschen i ordnade led var en häftig uppvisning. Morgonen därpå gick jag dit igen och lyssnade och tittade hur deras vardags-

samling var. Det var skillnad, men det kändes bra att se också. Barnen som var ute och vallade familjens djur istället för att gå till skolan, det är inget man kan ändra på utan gediget arbete med information. Så svårt att ändra gamla invanda och tidigare livsviktiga traditioner.

Elevråden var underbart att få vara med om! Det var intressant och se vad som hänt mellan våra besök.

Solidaritet och respekt för andra sätt att leva och prioritera, inte tro att ”våra” lösningar är bättre. Att hela tiden lära sig nya lösningar, nya (andra) sätt att leva med varandra även om vi har olika förutsättningar.

Att ytterligare sprida vikten av allas lika värde, att inse att solidaritet är viktig. Lösningen på frågor är inte alltid att vinna med en röst utan att ta sig tid att diskutera och jämkä så att så många som möjligt kan acceptera ett beslut, som förhoppningsvis har större chans att bli bestående. Deliberativ demokrati.

KRISTIN ÖSTERBERG – lärare

Ett starkt minne är när vi väl kommer ut till Emboreet, sitter på savannen och dricker te med de äldre männen. Doften av koskit, getmjölk, klokskapen i den gamle mannens ansikte. Känslan av att människor, oavsett var man befinner sig, egentligen har samma önskningar – ett tryggt liv, sina barns bästa, och de vuxna som gör allt i sin makt för att nå dit. Vägarna är ofta kulturella och kan se väldigt olika ut, men målet är detsamma.

Det satte sig också starkt, upplevelsen att bli satt på piedestal. Å ena sidan var människorna mycket hjärtliga, men som vit kändes det som att vi gick runt med dollartecken i pannan. Samarbete blir svårt, när de ser upp till vårt välstånd på ett så okritiskt sätt. Att få frågor om att köpa datorer eller hjälpa någons barn att studera i Sverige, känns mycket konstigt.

I ett annat sammanhang, när de besökte oss, fick jag försöka förklara varför Sverige hjälpte Syrien så mycket, men inte skickade pengar till skolan i Emboreet. Frågan har så många dimensioner. Jag tänker fortfa-

rande ofta på den. Hur jag å ena sidan upplevde kvinnorna som otroligt handlingskraftiga, men samtidigt begränsade. Intressant är också att samma kan sägas om mig, handlingskraftig, men fast i min kontext.

Starkaste minnet när jag kom hem, var definitivt uppställningen inför skoldagen, när de sjöng sina sånger och sedan tågade in i klassrummen. De laddade så klart allt de hade när vi kom, men det var fullständigt magiskt.

”Ge en man en fisk och du föder honom för en dag. Lär en man att fiska och du föder honom för hela livet.” I Tanzania fick vi uppleva vad som händer när västvärlden gett en fisk, en fisk till, och en fisk till. Det kändes inte bra. Jag tror att det är lätt att be om en fisk och det är lätt att ge en fisk, vilket gör att det inte är lätt att göra rätt. Jag är ändå full av förtröstan, när man tydligt uttalat, från många håll, att man måste satsa på mammorna, för att få till en utveckling.

Mina upplevelser har därmed gjort mig mer kritisk, men inte nödvändigt på ett negativt sätt. Kritisk som i medveten och inte fullt så naiv som tidigare.

En kommun består av sina invånare. Invånarnas erfarenheter och förståelse av sin egen och andras situation blir därmed en kunskap för kommunen. Diskussioner, på olika nivåer i kommunen, kan få andra perspektiv, bredare och djupare. Deltagarna får en ökad förståelse för sin plats på jorden, en kunskap som kan spridas.

MARIANNE RUTGERSSON – lärare

Ett starkt minne var när jag skulle ha en lektion i engelska med 120 tio-åringar. Det gick bra när vi sjöng och när de skulle säga efter eller skriva av från tavlan. Men när de skulle skriva eller säga något på egen hand var det helt omöjligt. Det spelade inte någon roll vilka pedagogiska knep jag tog till. Alla elever satt bara tysta och stirrade ner i golvet. Efteråt har jag förstått att de var rädda för att straffas på något sätt om de sa fel.

Ett annat minne är när vi skulle ha ett avslutande seminarium med lärarna och utvärdera vad vi upplevt. Kristin och jag var väldigt negati-

va och kritiska till mycket som lärarna gjorde eller rättare sagt inte gjorde. Några blev nog arga på oss. Efteråt har jag tänkt att det där var nog inte ett sätt att få dem att ändra sig. (Det fanns verkligen saker som de behövde ändra.) Men vi skulle ha varit mer inlyssnande och resonerat med dem, om någon verklig förändring skulle komma till stånd. Vi kan inte komma till ett annat land med våra värderingar, våra förutsättningar och vårt sätt att tänka och tala om för dem hur de ska göra. Jag tror definitivt att vi i vårt land har mycket att lära från länder som Tanzania. T.ex hur hanterar de stora barngrupper? Hur använder de estetiska läroprocesser för att stärka lärandet? Hur samarbetar lärarna på den egna skolan och med andra skolor? Det här är en av mina resor som har gett mig mest.

JENS PERSSON (C) – ordförande kommunstyrelsen

Genom ett ömsesidigt utbyte får Strängnäs kommun kunskaper att tänka nytt och hittar andra arbetssätt vilket gör att kommunen kan bli effektivare.

Perspektiven breddas när man får lära sig hur människor har det i olika kulturer och kunskapen ökar om andra länder i världen.

TOR AHLMARK – rektor

För mig som aldrig hade varit i något afrikanskt land tidigare var besöken omtumlande och oerhört fascinerande. Det är svårt att beskriva atmosfär i form av dofter och trängsel på marknaderna, på gatorna och i trafiken. Människornas attityd till livet innefattande deras tidsuppfattning, den färgsprakande klädsel (som framförallt massajerna bär) och kombinationen av vänlighet och bakslughet gör att den sammanlagda blandningen av intryck inte liknar något jag tidigare mött i mitt liv.

Resor som våra kan ingen gå opåverkad ifrån. För mig, som under yrkeslivet vistats i skolans värld, bekräftades att många av tredje världens ungdomar trängtar efter utbildning och tillgodogör sig den vilket i för-

längningen kommer att skapa den medelklass kontinenten så väl behöver. Jag tror att det stora lyftet kommer när flickorna i ökad utsträckning får chansen till kvalificerad utbildning – det finns en tradition av mycket ansvar på deras axlar.

För mig får behovet av globalisering en tydligare dimension genom resorna. Framtiden kommer inte att likna den världsordning som tidigare funnits i form av billiga råvaror och arbetskraft från den tredje världen utan de kommande decennierna kommer med all säkerhet att även innefatta utbyte av kompetenser mellan världsdelarna. Jag tror att det kommer att gälla i smått som i stort – fördelarna med upparbetade kontaktytor kommer inte att minska om det sedan gäller på nationell, kommunal eller privat nivå.

FREDRIK LUNDGREN (L) – ordförande barn- och utbildningsnämnden

Ett starkt minne var att se de mycket enkla förhållandena under vilka undervisningen bedrevs och hur många de var i en undervisningsgrupp. Det har fått mig att ännu bättre inse vilka enorma skillnader det är i materiella och personella förutsättningar i skolan mellan ett land som Tanzania och Sverige.

FRANK STOOR – bildningschef

Upplevelser under resan i Kenya och Tanzania har blivit viktiga minnen och erfarenheter att bära vidare med sig i livet. En erfarenhet som jag har, också av annat internationellt arbete, är att vi alla delar livsfrågor och frågor om människors lärande och utveckling oavsett var på jorden vi befinner oss. Internationella kontakter ger perspektiv på de egna frågorna som vi ofta uppfattar som stora, kanske olösliga problem. Under perioden då vi besökte Tanzania diskuterades omstruktureringar av grundskola och gymnasium i Strängnäs kommun. Många livfulla diskussioner fördes i föräldragrupper och bland politiker. Bland alla syn-

punkter på lokalernas nödvändiga utrustning och avstånden mellan hem och skola kändes det uppfriskande att ha besökt en byskola i Tanzania som bestod av ett antal träbänkar under ett träd där griffeltavlan hängde. Till denna skola gick somliga barn över en mil varje morgon och kväll.

Skolan är något att längta till oavsett var i världen man bor. Vår utmaning är att ständigt hålla nyfikenheten att lära vid liv. Målet att förmå elever ”gå en mil” för att få lära mer kanske ibland kommer bort av allt omkringsarbete som vi gör i hopp om att förbättra verksamheten med planer, dokumentation, mätningar och rapporter. Rädslan att göra fel riskerar bli det som styr istället för målet att stödja och stimulera lärande och utveckling.

Vi lever i en värld där vi alla är ömsesidigt beroende av varandra. Ingen människa eller kommun kan påstå sig ensam ha kommit fram till det optimala sättet att leva och utvecklas. Internationellt arbete är i grunden fråga om en attityd som människor aktivt väljer. Öppenhet, nyfikenhet, vilja att lära nytt och dela med sig av erfarenheter präglar en kommuns internationella arbete. Den motsatta inställningen skapar ett splittrat samhälle där grupper, kommuner, regioner och stater ställs mot varandra. En kommun som håller fast vid ett väl förankrat internationellt arbete är en modig kommun som också vågar låta sig påverkas av andra.

Kommuninvånare som fått del av internationella kontakter och deltagit i internationellt utbyte gör personliga upplevelser som påverkar och formar attityder på längre sikt. Det har jag sett många exempel på. Elever som får möta andra kulturer formar värderingar som kanske inte varit möjliga utan internationella kontakter. Att möta andra människor med förutsättningar som inte alls liknar mina egna men med samma mänskliga behov som jag själv ger skarpa perspektiv på mitt eget liv och mina egna sammanhang.

YWONNE GARDETUN – ekonom

Att se barnens generositet och glädje var överrumplande. De ville bara hålla oss i handen. Jag höll två barn i handen på var sida. Jag har aldrig

känt mig så välkommen och uppskattad. Barnens uppträdande med sång och dans var fantastiskt bra och rörande. En upplevelse som stannar i hjärtat för alltid.

TORD TJERNSTRÖM (S) – kommunstyrelsen

Vi tar mycket för självklart som tillgång till vatten, att barnen får gå i skola och får mat i skolan, att barnen har större möjlighet att nå fram med sina åsikter och har möjlighet att kunna påverka sin situation samt att flickor har samma möjligheter till utbildning som killar, samt mycket mer.

Framför allt handlar det om kulturutbyte på olika nivåer samt förståelse för varandra. En kommun behöver kanske inte hela tiden få ut något utan mer känslan av att kunna dela med oss av vad vi kan, detta beror ju på vilka länder vi vänder oss till.

Erfarenhetsutbyte på många nivåer som skola, infrastruktur, kultur etc.

MARIANNE ANDERSSON (C) – kommunstyrelsen

På en tur ute i bushen hos massajerna, samlade med skolbarnen, ledarna och kvinnorna under trädet för vanliga ceremonier. Plötsligt bröt ett häftigt oväder ut med vräkande regn. Bums omringades jag av kvinnor som höjde de paraplyer som fanns och bredde sina skycken över och runt mig. När ovädet drog bort var jag bara lite våt i håret, kvinnorna visade prov på hur man står upp för varandra.

Det vi, Tord och jag som politiker berättade om hur vi samarbetar kvinnor och män för barnens bästa tycktes förundra i den uppdelade värld de lever i.

Skolbarnens önskingar om att få gå i skola, ha tillgång till vatten och toaletter samt slippa utsättas för övergrepp och omskärelse visade på stort mod och gjorde stort intryck på mig.

Önskan hos alla, både vuxna och barn, att utvecklas men också uppgivenhet i brist på ”verktyg”.

Både vi vuxna och ungdomarna som deltog fick starka minnen med hem som vi har delat med oss av och fortsätter göra. Förståelse för demokratiskt arbete och utbildning där vi har ett samhälle med fördelar och där ”de” har lång väg och mycket jobb kvar.

Men i grund och botten är vi alla lika. Kan vi genom deltagande förmedla erfarenheterna och ge vår kommun kunskaper så kan det bidra till engagemang för andra människor här hemma och i övriga världen.

- 1. Delegationerna från Simanjiro och Strängnäs tillsammans med lokala politiker framför kommunhuset i Strängnäs.*
- 2. Primary School Ilala, Tanzania.*

Ungdomarna från Strängnäs och barnen i Emboreet fann varandra.

Avslutning

Strängnäs kommun har bokstavligen gjort en lång resa med att implementera barnkonventionen. Kommunens internationella utbyten har genererat nya sätt att föra dialog med barn och unga.

Det har också påverkat de ungdomar som deltagit i resor till Kenya och Tanzania. Enligt deras egna beskrivningar har upplevelserna gjort att de fått en förståelse för och intresse av andra människor och olika kulturer. Några har till och med ändrat sina planer om framtida yrken.

Ett kommunalt partnerskap ger många ringar på vattnet. Förutom ny kunskap om andra lösningar på liknande utmaningar som kommunerna står inför, så kommer insikten om andra människors livssituation med på köpet. Deltagarna får fler perspektiv med sig tillbaka.

Hoppas du som läsare får några uppslag att arbeta vidare med i din verksamhet.

Tack till alla lokala och regionala kollegor som bidragit med kunskap och erfarenheter och som inspirerat barnrättsarbetet i Strängnäs kommun.

Genom våra samlade erfarenheter har denna bok kommit till.

1

1. Flickor i byn hämtar vatten.
2. Brunnen som förser en av byarna med vatten.
3. Affären på bygatan.
4. Skafferiet för en veckas partnerskap.

2

3

4

1

1. Elevråden i Emboreet förbereder sig på mötet med ledarna i byn.
2. Läroplanen för Primary School.
3. Undervisning i engelska.
4. Elever i Primary School, Emboreet.
5. Det är många barn i ett klassrum.

2

3

4

5

STRÄNGNÄS KOMMUN